

**TROMS OG FINNMARK
STATSADVOKATEMBETER**

INSPEKSJONSRAPPORT 2023

Finnmark politidistrikt

18.12.2023

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag	3
2	Bakgrunn for inspeksjonen	4
3	Gjennomføring av inspeksjonen	5
3.1	Møte med politimesteren og visepolitimesteren	5
3.2	Møte med påtaleleder og seksjonsleder.....	7
3.3	Møte med påtalejuristene	9
3.4	Møte om alvorlige trafikklovbrudd	12
3.5	Møte med straffesaksansvarlige	13
3.6	Møte om alvorlig fiskerikriminalitet og arbeidslivskriminalitet.....	14
3.7	Møte om kriminelle handlinger ved bruk av IKT	14
3.8	Møte om organisert kriminalitet, kriminelle nettverk, U18.....	15
3.9	Gjennomgang av kvalitetsundersøkelse voldtektssaker	15
4	Statsadvokatens vurderinger og oppfølging	18

1 Sammendrag

Finnmark politidistriktet har ca. 520 ansatte organisert i en geografisk driftsenhet, med fire tjenesteenheter, 17 tjenestesteder, fem fellesenheter og tre lederstøttestaber.

Politidistriktet hadde pr. oktober ca. 4500 anmeldte saker hittil i år, en økning på 15 % sammenlignet med samme tidspunkt i 2022. Politidistriktet har mange dedikerte og dyktige medarbeidere som leverer godt på kvalitet og effektivitet.

Imidlertid har den uheldige situasjonen, slik som beskrevet i inspeksjonsrapportene fra 2021 og 2022, med begrenset påtalestyring, dårlig porteføljestyling, økning i restanser, lengre saksbehandlingstid og lavere oppklaringsprosent både vedvart og forverret seg. I 2023 har ikke-påtaleavgjorte saker eldre enn 12 måneder (IPA 12) økt fra 152 saker til over 200 saker i august 2023. På inspeksjonstidspunktet var restansen på IPA 12 igjen om lag 150 saker. I løpet av 2023 har også sakene eldre enn tre måneder (IPA 3) vært på det høyeste nivå siden 2019 (opp mot 800 saker i august). Ved nærmere gjennomgang av restansene ser vi at over 2/3 av de ikke-påtaleavgjorte sakene over tre måneder er ferdig etterforsket og ligger hos påtale. Tiden fra sakene er ferdig etterforsket til de blir påtaleavgjort er generelt for lang. Dette vitner om for dårlig styring av distriktets totale portefølje.

Distriktet har hatt utfordringer med høy turnover, også blant juristene, men det siste året har påtalegruppen vært relativt stabil, og nå med en høyere andel politijurister med utvidet påtalekompetanse enn tidligere år. Forhåpentligvis vil dette gi seg utslag på produksjonen fremover, samtidig som fravær av seksjonspåtaleleder er kritisk.

Politidistriktet har en noe omfattende organisasjonsstruktur med fire tjenesteenheter og 17 tjenestesteder. Dette kan gi utfordringer knyttet til ledelse og samhandling på tvers av enheter og fagfelt. Samtidig har vi et situasjonsbilde i 2023 med økende kriminalitet, og særlig for Finnmarks del, utfordringer knyttet til grensesituasjonen og internasjonale uroligheter.

Fremover vil de største utfordringene i straffesaksbehandlingen, slik vi ser det, knytte seg til porteføljestyling hos påtalejuristene, særlig for de prioriterte sakene. Disse utgjør imidlertid en meget liten andel av totalporteføljen, og det er avgjørende at distriktet også får "mengdesakene" under kontroll. I tillegg er kapasiteten hos DPA utfordret. Mengden digitale beslag er omfattende og øker stadig, og arbeidet knyttet til sikring og analyse er krevende. Distriktets kapasiteter på sikring av beslag og operativ kriminalanalyse er etter statsadvokatens oppfatning for lav, og bør styrkes betraktelig for å møte kriminalitetsutviklingen.

Hva gjelder oppklaringsprosenten er denne for distriktet totalt sett god, men eksempelvis for saker om vold i nære relasjoner er 48 av 49 saker henlagt. Statsadvokaten er bekymret for at situasjonen med manglende oppfølging og påtalestyring fører til flere henleggelses og lengre saksbehandlingstid. I gjennomsnitt har saker "vold i nære relasjoner" hatt en saksbehandlingstid på 172 dager. Voldtektssaker har hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 212 dager.

2 Bakgrunn for inspeksjonen

Finnmark politidistrikt ble sist inspisert av statsadvokatene i november 2022, jf. inspeksjonsrapport av 16. januar 2023.

I august 2023 ble det avholdt statusmøter med politimesteren og visepolitimesteren, samt med påtaleleder og seksjonsleder. Formålet med møtene var å få en felles forståelse av situasjonen på straffesaksfeltet, oppfølging av inspeksjonen fra 2022, samt innspill og forberedelse til årets inspeksjon. Det ble foretatt en grundig gjennomgang av restanser, saksbehandlingstid og måloppnåelse, hvor de prioriterte sakene var i fokus.

Med bakgrunn i disse møtene, fjorårets inspeksjonsrapport, Riksadvokatens rundskriv om mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2023, Riksadvokatens brev av 28. september 2022 med føringer for statsadvokatenes fagledelse i 2023, samt Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2020; Statsadvokatenes fagledelse av politiet, valgte embetet ut følgende tema som de mest sentrale for årets inspeksjon:

- Effektivitet og rettssikkerhet i politiets straffesaksbehandling
- De områdene i politiets straffesaksbehandling som er viktigst å forbedre, herunder avvik og størrelse på den enkelte påtalejurists straffesaksportefølje, samt saksbehandlingstid og restanser og særlig oppfølging av inspeksjonsrapporten for 2022 på dette pkt, i tillegg til besøksforbud/kontaktforbud med elektronisk kontroll
- Mishandling i nære relasjoner
- Grov kriminalitet, herunder organisert kriminalitet og kriminelle nettverk, U18
- Kriminelle handlinger ved bruk av IKT
- Arbeidslivskriminalitet
- Alvorlig fiskerikriminalitet

Grunnet lav oppklaringsprosent (ca. 14%) på voldtektssaker i 2022 er det gjennomført en mindre kvalitetsundersøkelse i forbindelse med inspeksjonen. Resultatene fra denne vil fremlegges i en egen rapport.

3 Gjennomføring av inspeksjonen

Årets inspeksjon ble gjennomført 16. og 17. november i Kirkenes med utvalgte ledere og personell. Embetet hadde og satt av en halv dag til juristene.

Embetet presenterte distriktets resultater og gjennomgikk restansene slik de fremgikk av PSV og PAL for Strasak pr. 31.10.2023. Det ble også foretatt en gjennomgang av tilbakemeldinger som er gitt i tilknytning til enkeltsaksbehandlingen siste år.

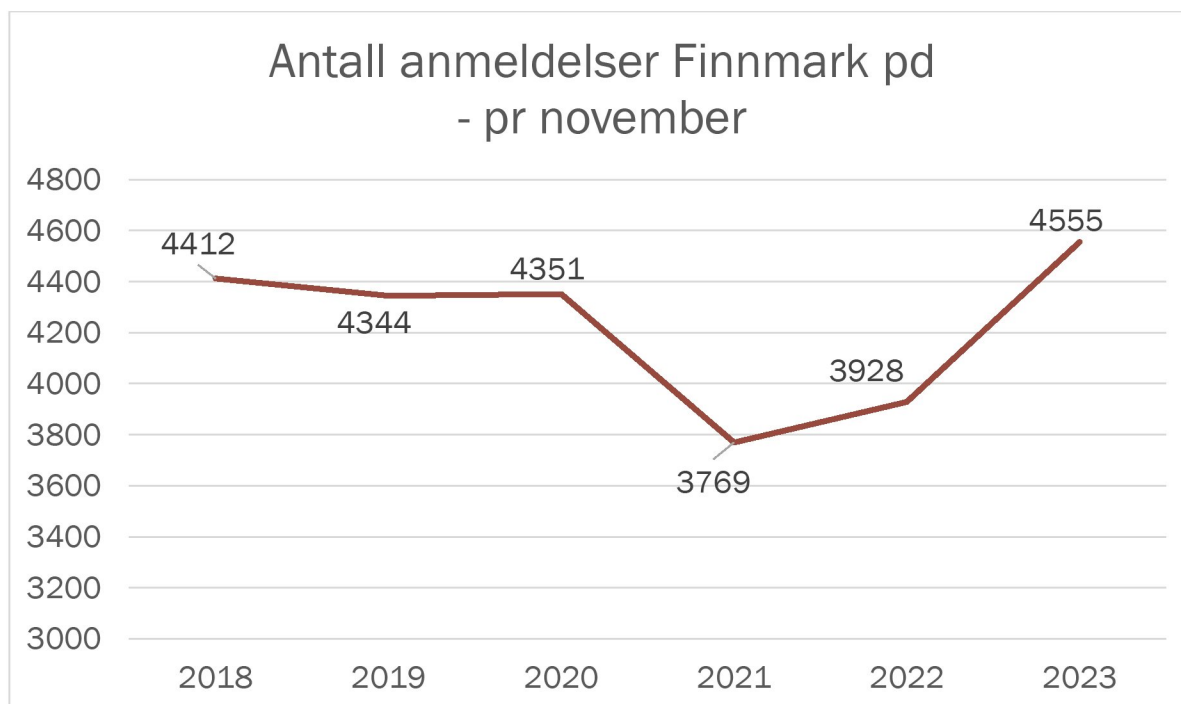
Inspeksjonen ble gjennomført av kst. førstestatsadvokat Kirsti Jullum Jensen, kst. statsadvokat Jørn Bremnes og kontorsjef Tine Strømsnes.

3.1 Møte med politimesteren og visepolitimesteren

Politimester Ellen Katrine Hætta og visepolitimester Trond Eirik Nilsen ga en generell statusrapport for politidistriktet. I tillegg deltok leder for virksomhetsstyring, Jan Rudi Pedersen.

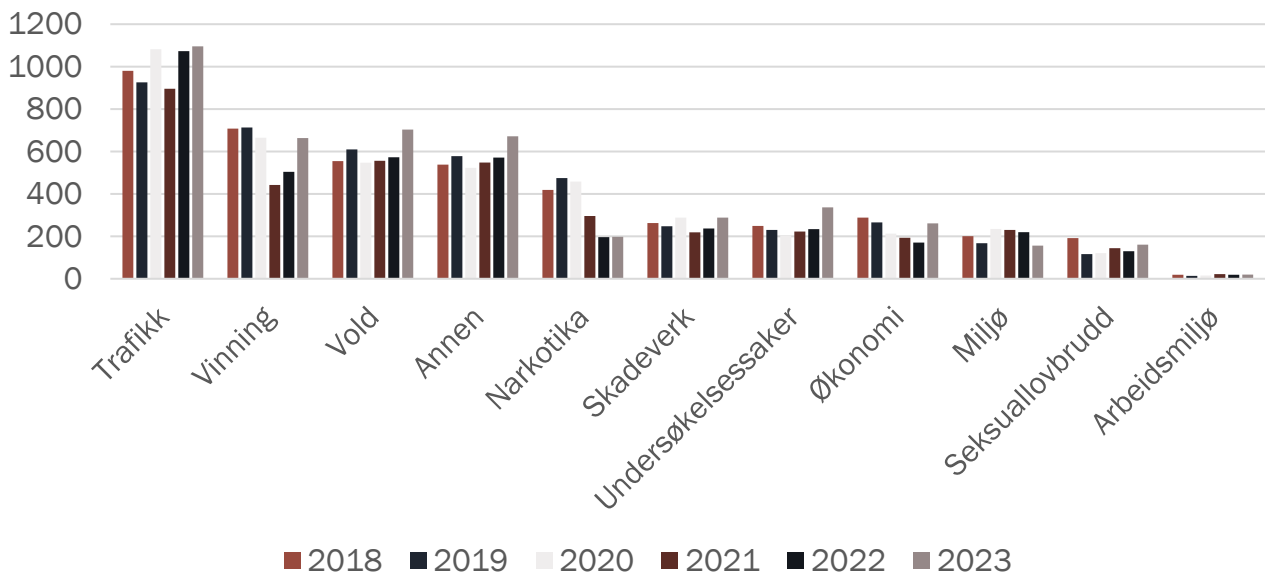
For tiden har distriktet en noe usikker grensesituasjon, et økende kriminalitetsbilde, samt utfordringer knyttet til restanser, saksbehandlingstid og oppklaringsprosent på straffesakene. Samtidig oppleves det generelt en god arbeidsmoral og et godt arbeidsmiljø. Ledelsen jobber for å sikre en god organisasjonskultur hvor det skal være fint å gå på jobb.

Statistikk fra PSV viser en markant økning i antall anmeldelser for perioden fra 1. januar til 1. november, sammenlignet med samme periode tidligere år:

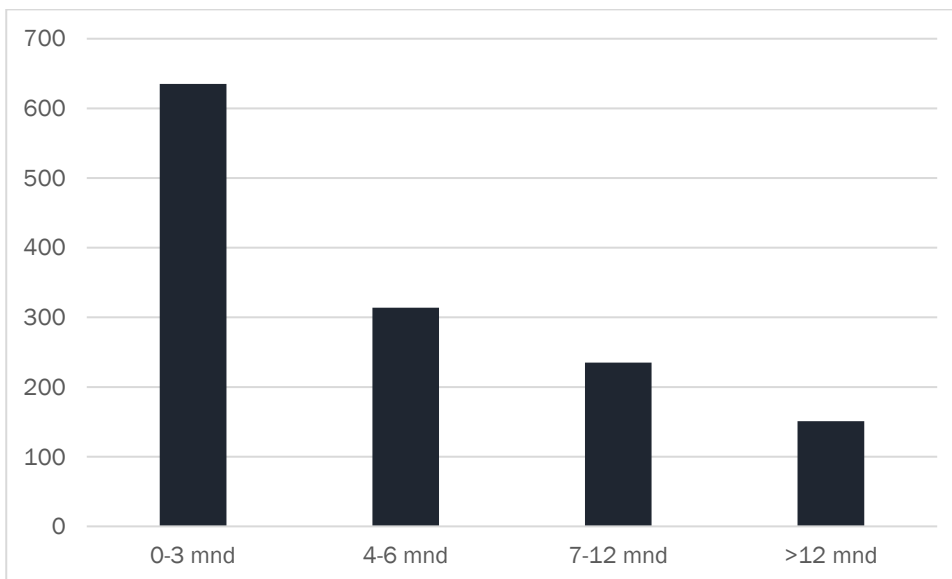

Ser vi på fordelingen av anmeldte saker er det særlig sakstypene vinning, vold, annen, undersøkelsessaker og økonomi som øker:

Utvikling kriminalitetstyper Finnmark pd

Hva gjelder porteføljen av pågående straffesaker hadde distriktet pr 8.11.2023 totalt om lag 1300 ikke påtaleavgjorte saker, med følgende fordeling:

Statsadvokaten er bekymret for antallet saker over 12 måneder, samt andel saker fra 7 til 12 måneder. Distriktet har jobbet med restanseprosjektet "Lettere sekk" som en del av et større prosjekt for å løse utfordringene knyttet til straffesaksbehandlingen. Her forsøker man å jobbe parallelt på kort og litt lengre sikt. "Lettere sekk" skal ta ned restansene, men i et lengre tidsperspektiv må distriktet forbedre systemet slik at straffesaksbehandlingen både er effektiv og ivaretar rettssikkerheten. Distriktet har samarbeidet med Øst politidistrikt for å lære av deres erfaringer knyttet til de samme utfordringene. Som en del av dette arbeidet har de blant annet endret jour-ordningen til juristene.

Oppklaringsprosenten til distriktet var på inspeksjonstidspunktet 57,5 %, noe som er bedre enn landet for øvrig, men en reduksjon sammenlignet med tidligere år. Ved nærmere gjennomgang av avgjorte straffesaker ser en også færre tiltalebeslutninger, og særlig for vold i nære relasjoner (kun av 1 av 49 avgjorte saker), enn tidligere år. Med bakgrunn i dette har statsadvokaten fastsatt følgende krav for behandlingen av disse sakene som gjelder fra og med 16. november 2023 og inntil videre:

- Det skal opprettes etterforskningsplan i Indicia og denne skal oppdateres
- Det skal følge med internt notat ved eventuell klageoversendelse til statsadvokaten
- Sakene skal vurderes av to jurister før påtaleavgjørelse

Som et ledd i statsadvokatenes fagledelse vil embetet opprette et fagforum for denne sakstypen. Forumet er ment for de juristene som jobber med disse sakene, både fra Troms og fra Finnmark politidistrikt, under ledelse av en statsadvokat. Målsetningen er å etablere et fast og jevnlig møtepunkt der spesielle og generelle problemstillinger kan diskuteres.

Politimesteren har selv vurdert å involvere seg mer i straffesakskjeden. Dette støttes av statsadvokaten, og ledelsen i distriktet må også følge opp påtaleledelsen for å sikre rettssikkerheten, både med tanke på kvalitet og effektivitet.

Statsadvokaten tok også opp spørsmålet om hvorvidt politimesteren har åpnet for bruk av ressurshenleggelse. Det er enighet mellom politimesteren og statsadvokatembetet at dette ikke er aktuelt p.t, og koden skal følgelig ikke benyttes.

Politimesteren uttrykte ellers bekymring for D-lista. Dette har ikke vært tema for denne inspeksjonen, men statsadvokaten noterer problemstillingen for fremtidige inspeksjoner og kvalitetsundersøkelser. For øvrig oppfordres påtaleledelsen til å adressere spørsmålet til hver enkelt jurist som en del av porteføljestyringen.

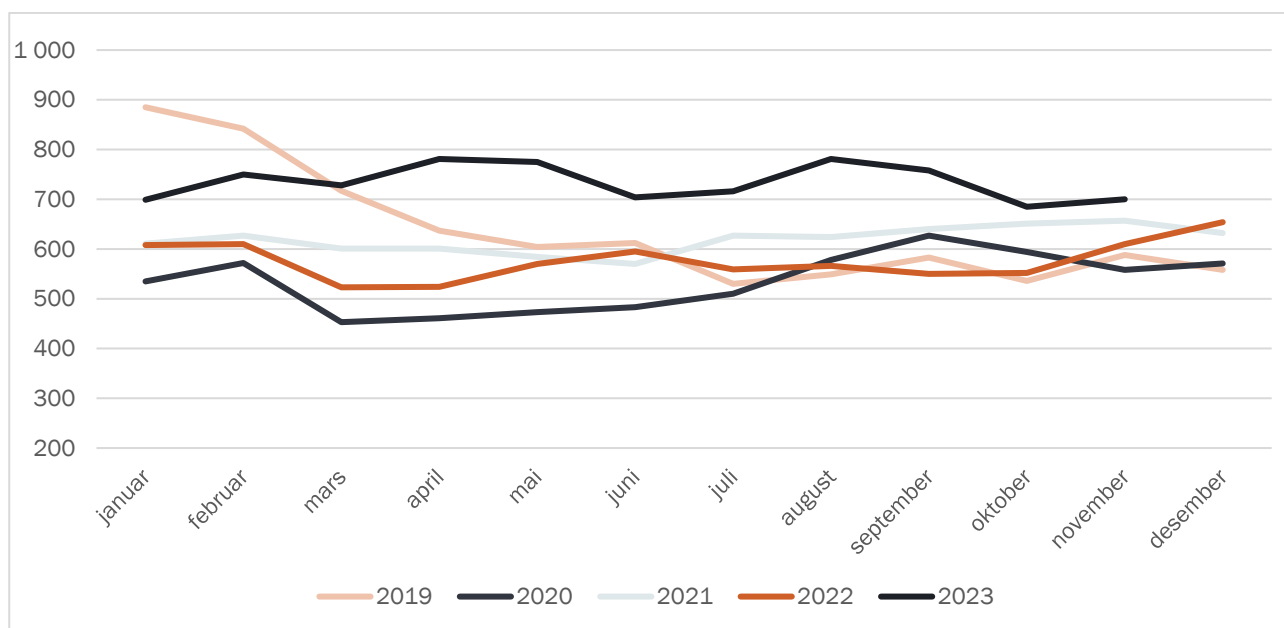
Overordnet er statsadvokaten av den oppfatning at straffesaksbehandlingen på påtalesiden behøver mer aktiv styring, tettere ledelse, struktur og oppfølging. Dette er essensielt, og slik at man på et langt tidligere tidspunkt kan ta grep for å unngå eskalerende restansesituasjoner slik man har nå. Problemet oppleves akutt og prekært, men har vært kjent for distriktet siden forrige inspeksjonstidspunkt og ikke blitt bedre, til tross for at man nå ser en betydelig bedring på etterforskningssiden.

Statsadvokaten er svært bekymret for situasjonen, og vil også derfor ta initiativ til hyppigere oppfølgingsmøter med ledelsen i distriktet, samt framskynde tidspunktet for neste års inspeksjon.

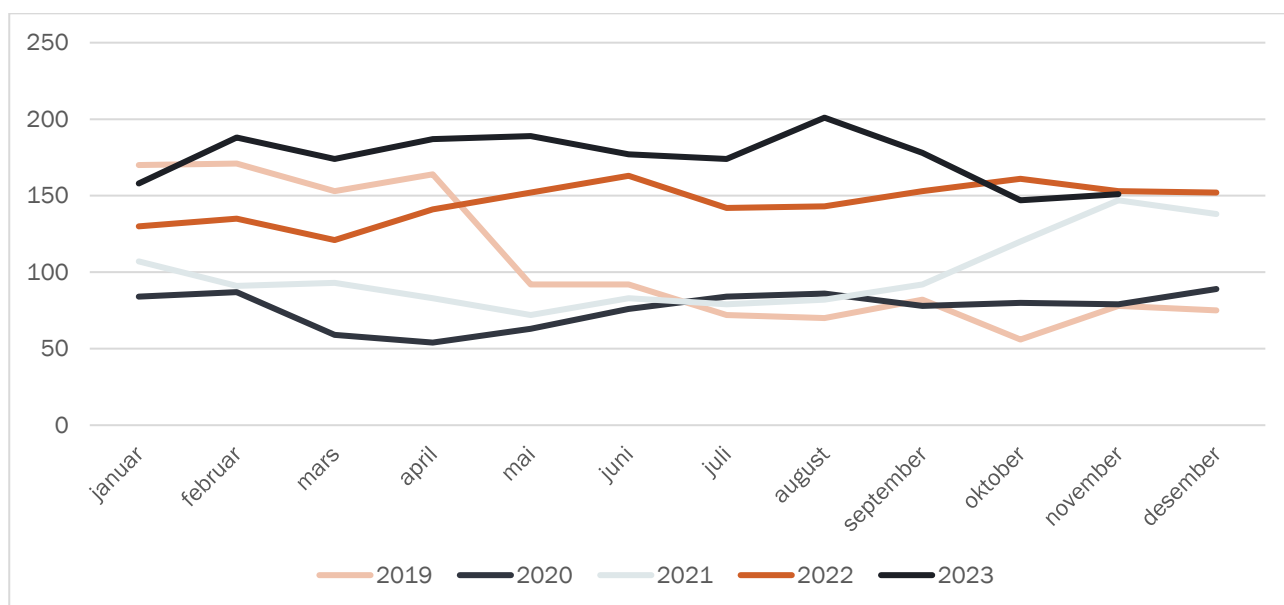
3.2 Møte med påtaleleder og seksjonsleder

Påtaleleder Morten Daae og seksjonsleder for straffesaker Runa Vistad Labahå deltok i møtet fra Finnmark politidistrikt. Utviklingen i restansene på straffesaksfeltet ble presentert.

IPA 3 – utvikling siste 5 år:

IPA 12 – utvikling siste 5 år:

Statsadvokaten er spesielt bekymret for IPA 12. Påtaleledelsen opplyser at de har oversikt på hva som ligger i restansene, og opplyser at flere av sakene inngår i større sakskompleks. Det forventes en bedring av tallene i løpet av året.

Den største utfordringen for enheten nå er manglende seksjonsleder, i tillegg til utfordringer med arbeidsmiljø og kultur. Noe av dette kan skyldes manglende kommunikasjon, men distriktet har også et forbedringspotensial knyttet til strukturering av arbeidsoppgavene på et overordnet nivå. Som en del av prosjektet "Forbedring i straffesaksbehandlingen" skal ledelsen jobbe med resultatoppfølging på enkeltporteføljer

Statsadvokaten er av den oppfatning at porteføljestyring, herunder restanser og saksbehandlingstid må ha det absolutte fokus framover. Hver enkelt jurist har ansvaret for å ha oversikt i sine porteføljer, samtidig som påtaleledelsen må ha den totale oversikten, og ta ledelsesansvaret for å sikre totalporteføljen og rettssikkerheten. Statsadvokaten understreket viktigheten av at ansettelsesprosessen til ny seksjonsleder prioriteres.

Hva gjelder samarbeidet med de øvrige enhetene i distriktet oppleves det som bra. FSI fungerer godt, og man har også et godt samarbeid med etterforskerne, med hyppige A-listemøter. Også med straffesakskontoret har man god dialog, og siden forrige inspeksjon har de jobbet med å overta flere oppgaver fra juristene.

Statsadvokaten foretok en gjennomgang av tilbakemeldinger i enkeltsaksbehandlingen fra det siste året. Det er viktig å understreke at det jevnt over er god kvalitet på sakene, men det er altfor mange saker med større feil/mangler, særlig knyttet til rutiner. Dette kunne, og burde, med enkle grep vært unngått. Det er mye som går igjen, også ting som ble påpekt ved forrige inspeksjon. Det er blant annet dommer som oversendes statsadvokatene etter utløp av absolutt ankefrist, feil kompetanse på godtakelse, saker som ikke oversendes retten innen rimelig tid etter at tiltale er tatt ut av statsadvokaten, saker med alt for lang liggetid hos jurist før påtaleavgjørelse og mange bytter av saksansvarlig jurist som gir lang saksbehandlingstid. Tilbakemeldingene oppfordres brukt til intern evaluering og oppfølging.

Til oppfølgingspunkt fra sist inspeksjon vedr. besøksforbud opplyser påtaleleder at det er innført nye rutiner med enklere og tettere oppfølging av både nye begjæringer og forlengelser. Statsadvokaten presiserte viktigheten av at de også følger opp bruddene og at disse prioriteres iretteført.

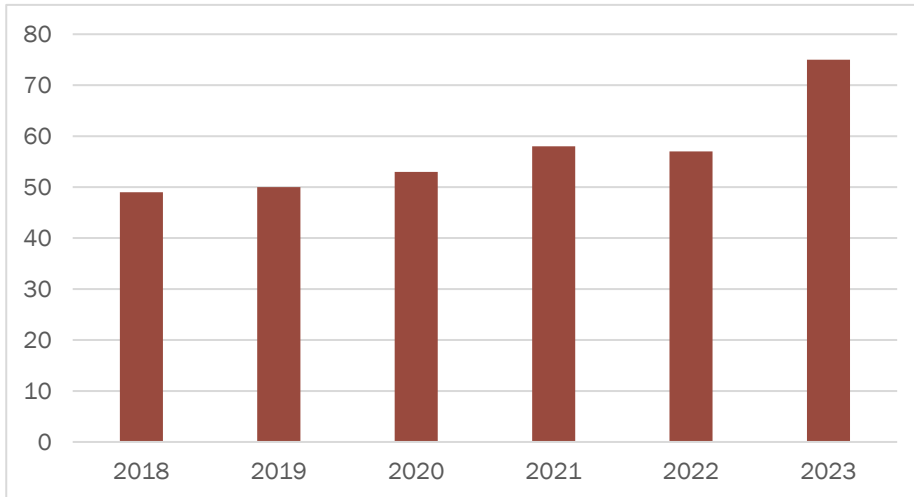
3.3 Møte med påtalejuristene

Som en del av politidistriktets påtalemøte var det satt av en halv dag til statsadvokatenes inspeksjon med tema:

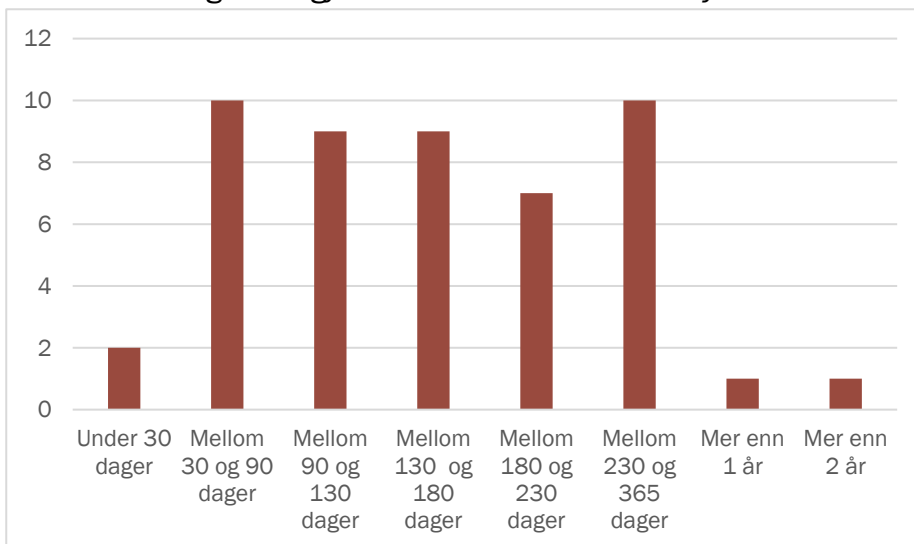
- Vold i nære relasjoner
- Porteføljestyring og restanser
- Rettssikkerhet, herunder kvalitet og effektivitet

Statsadvokaten presenterte statistikk på restansesituasjonen og saksbehandlingstid.

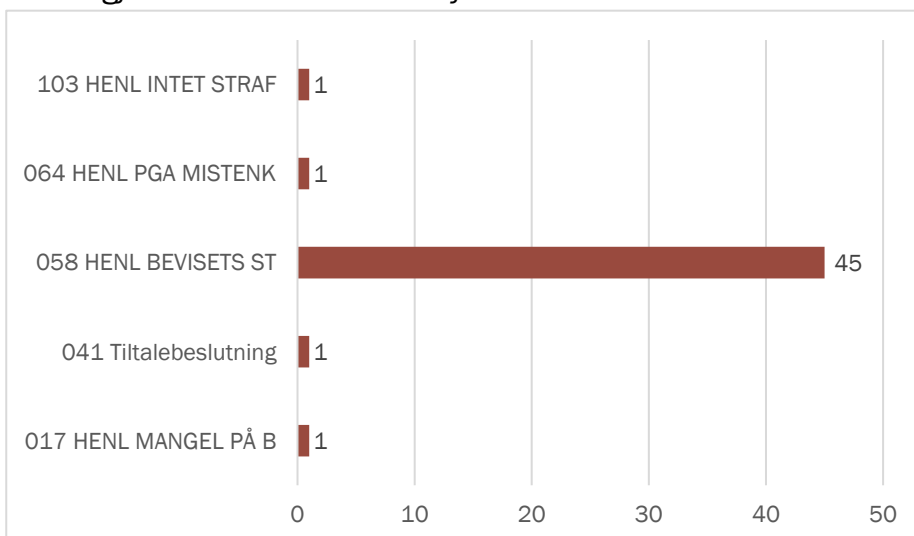
Utvikling i antall saker vold i nære relasjoner for Finnmark pd:

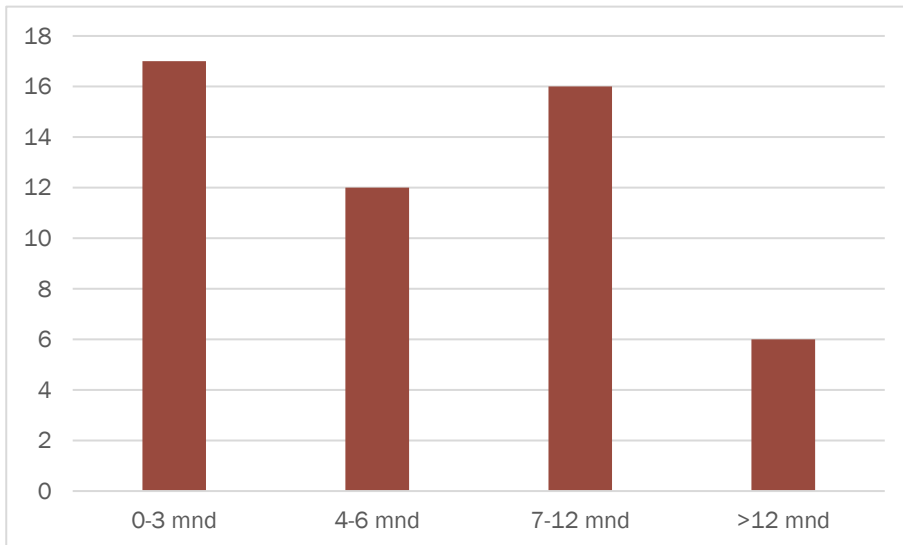
Saksbehandlingstid avgjorte saker vold i nære relasjoner 2023:

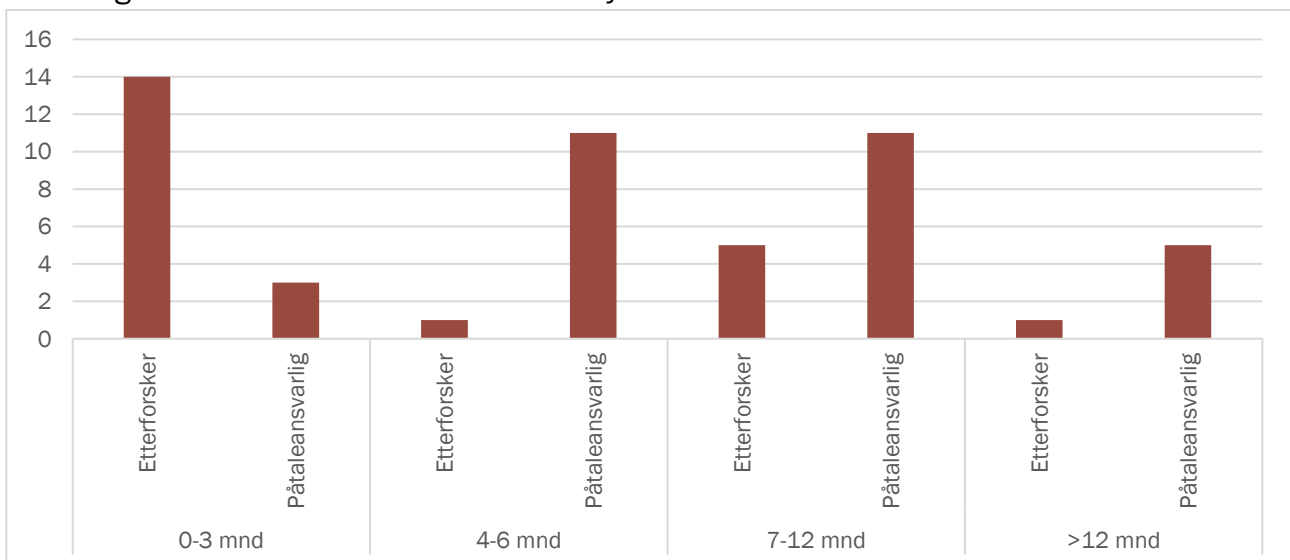
Saksavgjørelser vold i nære relasjoner 2023:

Restanser for vold i nære relasjoner:

Fordeling av restansene for vold i nære relasjoner:

Spesielt uttrykte statsadvokaten en bekymring for andelen saker mellom 7 og 12 måneder. Etter de endrede delegasjonsreglene har politiet overtatt påtalekompetansen for § 282 – vold i nære relasjoner, fra 1. juli.

Som nevnt er statsadvokatene i gang med å opprette et fagforum for denne sakstypen.

Koding av sakene ble problematisert, og statsadvokaten presiserte viktigheten av korrekt koding, både under etterforskningen, men også ved påtaleavgjørelsen.

Disse sakene er ofte krevende mht. bevisvurdering. Samtidig håper juristene at økt fagledelse og diskusjonsmuligheter med statsadvokaten kan bidra til oppgaveløsningen. På etterforskningssiden er det avgjørende med stabil arbeidsstokk og lavere turnover.

Distriktet vurderer om disse sakene skal trekkes av særskilte jurister. Det har vært en utfordring med flere juristbytter, det er krevende å sette seg inn i "andres saker" og påtaleavgjørelsen tar dermed lengre tid. Statsadvokaten oppfordrer til jevnliges saksmøter med etterforskerne.

Statsadvokaten hadde videre et foredrag om porteføljestyring og oppgaver på dette i arbeidsgrupper. Porteføljestyring handler om å definere, balansere og styre virksomhetens samlede portefølje på en slik måte at ressursene utnyttes best mulig. Tidssensitive og viktige oppgaver må prioriteres, mens viktige oppgaver som ikke har spesifikke tidsfrister må planlegges. Oppgaver som haster og som må gjøres, men som er mindre viktige, kan vurderes delegert. Oppgaver som hverken er viktige eller tidssensitive kan avsluttes.

I tillegg ble viktigheten av god selvledelse satt på agendaen. Det ble understreket at påtalejurister har et selvstendig ansvar for sin saksportefølje. Ledelsen kan aldri erstatte det personlige initiativet.

Statsadvokaten har sett en del problemer som har oppstått ved at en ikke har vært nøye på notoritet ved klausulering. Klausuleringer skal være presise både med hensyn til hvilke dokumenter som til enhver tid er klausulert, de skal være underskrevet av forsvarer, tidspunkt for opphevelse av klausulering skal være klart, og alt dette skal det være notoritet på i BL.

3.4 Møte om alvorlige trafikklovbrudd

Statsadvokaten innledet møtet med å vise til Riksadvokatens mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2023 der alvorlige trafikklovbrudd, herunder dødsulykker, ulykker med betydelig personskade og særlig risikofylt trafikkatferd trekkes frem som en av flere prioriterte sakstyper. Statsadvokaten viste til RA 2015/4 og ønsket en orientering om hvorvidt distriktet faktisk har nødvendig og kvalifisert personell, som også benyttes. Det ble drøftet noen saker fra distriktet det siste året med forbedringspotensial, og diskutert hvilke prioriteringer distriktet bør ha på området fremover.

Fra Finnmark politidistrikt deltok avsnittsleder for teknisk etterforskning, avsnittsleder FSI, seksjonsleder FEFE og politifaglig etterforskningsleder.

Distriktet har ikke egen instruks for håndtering av alvorlige trafikklovbrudd, men har et eget planverk. Ved alvorlige trafikkulykker skal kriminaltekniker og Statens vegvesen varsles. De forsøker å få tekniker til åstedet, men avstandene og antall ansatte kan gi utfordringer. Kriminalteknikerne går heller ikke på døgnberedskap. Patruljen vurderer egen kompetanse (samhandlingsrutinen), og kan søke bistand med spesialistkompetanse over telefon og video. Dette benyttes i stor grad og fungerer godt.

Samarbeidet med Statens vegvesen fungerer godt. De tar seg av sporsikring, hastighetsberegninger og lignende. Man har likevel opplevd lang saksbehandlingstid, og også tilfeller der de ikke har rykket ut.

Det har vært en utfordring med å få tatt gode nok bilder fra første patrulje på stedet, men dette har blitt bedre, særlig etter at distriktet har tatt i bruk droner. Ellers ser distriktet et forbedringspotensial på å varsle Arbeidstilsynet når tunge kjøretøy er involvert.

Distriktet er av den oppfatning at de har tilstrekkelig med kompetente teknikere og etterforskere, og sakstypen settes på erfarne jurister. PHS utdanner på ulykker og katastrofer, men distriktet ønsker mer utdanningsmulighet på trafikk. Distriktet bruker Statens Vegvesen som supplement.

Ungdomsmiljøet kan bli en utfordring fremover. Her er det vanskelig å finne gode løsninger og det ser ut til å være en godt etablert ukultur. Holdningene til trafikk er urovekkende. Dette har spesielt vært et problem i Alta, men de ser det nå også i Kirkenes, Vadsø og Hammerfest. Her må man jobbe mer forebyggende, og distriktet har oppfølging med konfliktråd og Trygg Trafikk.

3.5 Møte med straffesaksansvarlige

Statsadvokaten innledet møtet med de straffesaksansvarlige, leder for taktisk etterforskning, leder for FSI og avsnittsleder FEFE med å vise til tilbakemeldingene fra fjorårets inspeksjon. Da ble særlig samarbeidet med juristene beskrevet som utfordrende. Innledningsvis ble det også sett at statistikken for distriktet viser økte restanser, med flest saker på B-listene og særlig lang saksbehandlingstid for vold i nære relasjoner og voldtekt.

FSI opplever at tilgangen til juristene har blitt bedre. FSI innkaller til saksgjennomgang når sak overføres og de skal sørge for at GDE'en har ressurser til å følge opp saken. I mer alvorlige saker, eksempelvis § 282, så er rutinen at de kobler på sakstreckende jurist umiddelbart.

Hva gjelder besøksforbud så har de implementert ny instruks. Besøksforbud legges i egen logg og følges opp med en gang. Der det er brudd så skal de påtaleavgjøres med gang. Statsadvokaten opplever at dette i all hovedsak fungerer, men ser også fortsatt kompleks med flere og gamle bruddsaker. Dette må følges opp tettere.

FEFE opplever god tilgjengelighet blant juristene. Den største utfordringen ligger fortsatt hos vold/SO, og også avvikling av tilrettelagte avhør (TAVH). Her er distriktet i gang med et prosjekt for å se på rutinene og arbeidsmetodikken. Etterforskere har opplevd at så mange som fire jurister har vært involvert i ett TAVH.

Blant etterforskerne generelt er det fortsatt varierende erfaringer med samarbeidet med juristene. Fra etterforskningssiden har man tatt grep siden forrige inspeksjon, og inviterer nå jevnlig til A-listemøter med juristene. U18 melder om et meget godt samarbeid med jurist, og gjennomfører ukentlige møter der juristen stiller forberedt og kan ta kjappe beslutninger.

Økoteamet melder også om godt samarbeid med de dedikert juristene. Patruljene har meldt inn tilfeller hvor det har vært vanskelig å få kontakt med juristene.

Restanseprosjekt er satt i gang og fra etterforskersiden har man jobbet på og iverksatt tiltak.

3.6 Møte om alvorlig fiskerikriminalitet og arbeidslivskriminalitet

A-krimssenter i Alta ble opprettet 1. november 2022. A-krimssenteret er fortsatt i en oppstartsprosess, og det arbeides for tiden bl.a. med å inkludere kontrollgruppen i Troms. Fra 1. januar 2024 skal A-krimssenterets nedslagsfelt være hele Troms og Finnmark.

Det arbeides fortsatt med å få på plass gode rutiner for samhandling mellom A-krimssenteret og kontrollinstansene. Det jobbes også med å etablere et felles system med oversikt over aktiviteter og reaksjoner. Per i dag registreres aktiviteter og reaksjoner i de forskjellige systemene hos kontrollinstansene.

A-krimssenteret forventes å være i full, ordinær drift i 2024. Hovedvekten av virksomheten vil være forebygging, kontroll og forvaltningsreaksjoner. Kontrollinstansene vil samhandle og gjennom A-krimssenteret og samhandlingsrutiner avklare om sakene skal håndteres i forvaltningssporet eller i straffesporet.

Selv om A-krimssenteret ikke er i full, ordinær drift, er de i gang med kontrollvirksomhet og verktøyene A-krimssenteret gir anledning til er tatt i bruk. De har hatt flere aksjoner, og dette har, utover forvaltningsmessige reaksjoner, medført straffesaker knyttet til ulovlig arbeid, ulovlig opphold og lønnstyperier. De er også i gang med å bygge opp en egen kunnskapsbase, og det er flere prosjekter på gang.

Opprettelsen av A-krimssenteret, og samlingen av informasjon, vurderes også å kunne bedre muligheten for å avdekke og gi reaksjoner for alvorlig fiskerikriminalitet.

Når det gjelder alvorlig fiskerikriminalitet er alle krabbesakene fra 2018 irtteført og endelig avgjort. Politidistriktet har en større sak knyttet til alvorlig fiskerikriminalitet som straks er ferdig etterforsket og klar for påtaleavgjørelse. Etterforskningen har tatt tid, noe som bl.a. skyldes at det har vært en rekke bytter av påtaleansvarlig på sakskomplekset. Det er en oppfatning om at dette kunne og burde vært unngått ved bedre styring og ledelse ved påtaleseksjonen.

3.7 Møte om kriminelle handlinger ved bruk av IKT

Avsnitt for digitalt politiarbeid (DPA) trekker ikke egne saker, men bistår etterforskning. Dette gjelder også i forbindelse med gjennomgang av beslag.

Distriktet har hatt et fåtall datakrim-saker det siste året hvor det har vært dataangrep mot kommuner. FEFE har hatt ansvaret etterforskningen, og DPA har foretatt analyse. De har også hatt bistand fra NC3 Kripos. De opplever å ha et godt samarbeid, og har fått bistand som etterspurt. Distriktet har tidligere hatt noe opplæring på området for kommune og næringsliv, men ser at det kan gjøres mer på forebygging.

Hva gjelder distriktets kompetanse på området så oppleves denne som relativt god, samtidig ser man at enheten må investere i mer dataverktøy og ha kontinuerlig oppdatering på

kompetansen. Man er i gang med prosjekt mellom de tre nordligste fylkene for å se om man kan samarbeide mer på saksfeltet. Distriktet har også et godt samarbeid med Finland, men ønsker samtidig mer nasjonalt. Her kunne man tenkt seg på sikt at flere lisenser og programmer kan distribueres sentralt.

Distriktet får nå en ny stilling for operativ dataanalytiker. Statsadvokaten er svært positiv til dette, og ser behov for flere oversikter og analyser i de omfattende sakene. Det er potensiale til å kunne bruke mer analytiske fremstillinger, presentasjoner og visuell fremstilling i retten.

I forhold til prioritering av saker er det leder for DPA som vurderer alle innkomne saker, og opplever at man har en god oppfølgingsdialog med etterforskerne. Samtidig er det saker der man kanskje overetterforsker, så det er et forbedringspotensial på tydeligere bestillinger.

3.8 Møte om organisert kriminalitet, kriminelle nettverk, U18

Den sikkerhetspolitiske situasjonen etter Russlands invasjon i Ukraina krever mye ressurser fra Finnmark politidistrikt. Distriktet har samarbeid med Finland, og jobber også med Forsvaret.

Distriktet opplever ikke samme situasjon som det rapporteres om fra landet for øvrig på en markant økning i ungdomskriminaliteten, men ser en noe urovekkende trend. Her jobbes det med å få til et bedre samarbeid med kommunen.

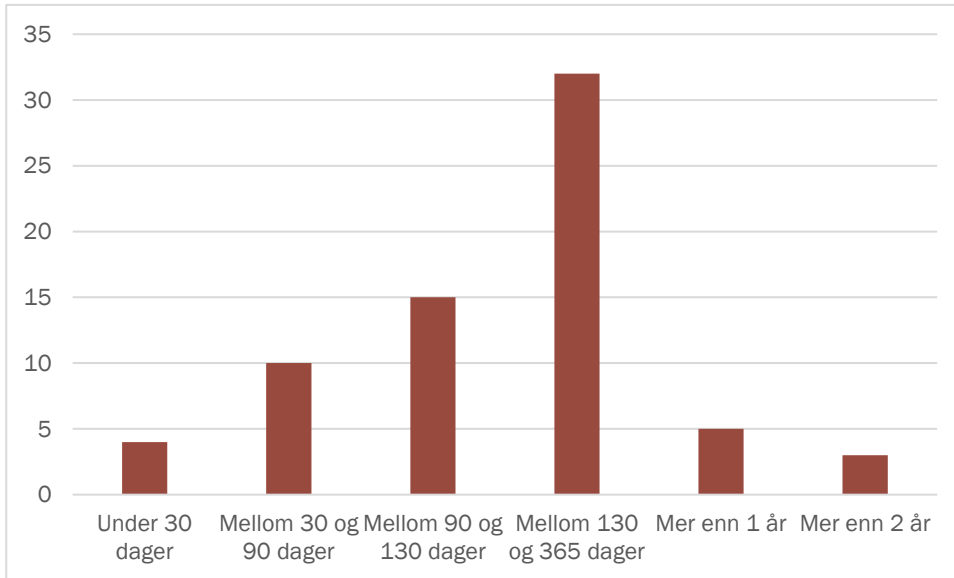
Det har vært en stor endring på narkotikafeltet de siste par årene. Inntrykket er at flere bruker narkotika og det fremstår som mer akseptert i samfunnet. I tillegg har man utviklingen med sosiale medier som gjør det lettere å drive med kjøp og salg. Distriktet etterlyser mer fokus på narkotikakriminalitet på nasjonalt nivå. Statsadvokaten og påtale kan også bidra med opplæring til patruljene – og i tråd med det økende kriminalitetsbildet er det viktig at politiet bruker de virkemidlene man har.

3.9 Gjennomgang av kvalitetsundersøkelse voldtektssaker

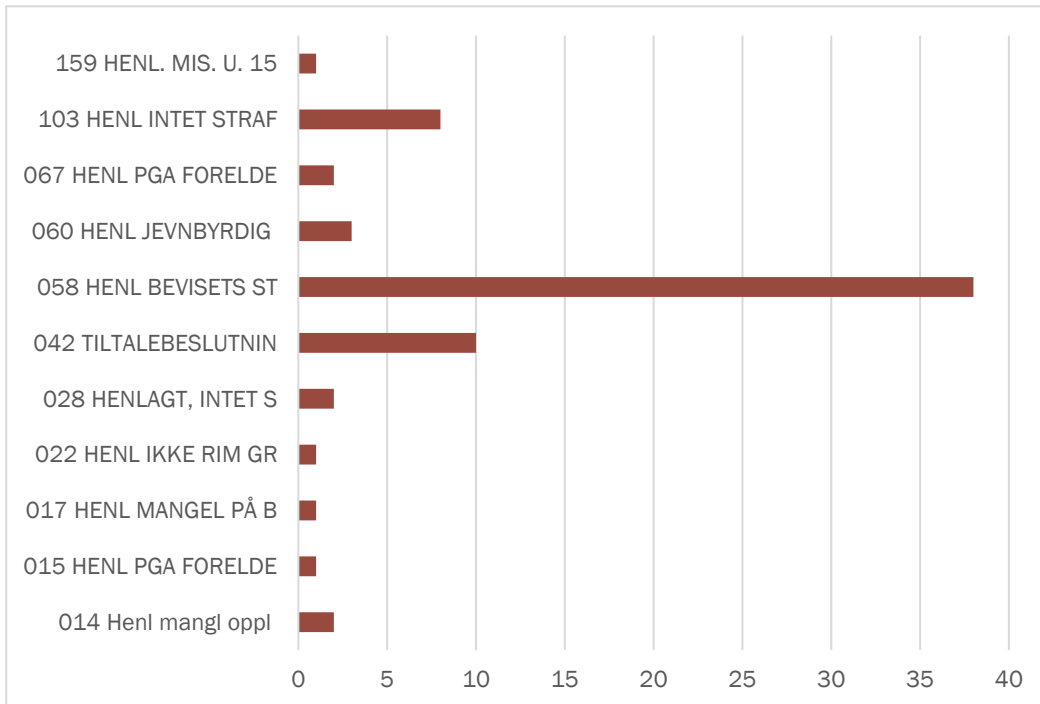
Med bakgrunn i sentrale mål og føringer, blant annet mål om høy oppklaring og ønske om å snu negativ utvikling i oppklaringsprosenten, særlig for de prioriterte sakene, jf. Riksadvokatens rundskriv om mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2023, er Troms og Finnmark statsadvokatembeter i gang med å gjennomføre en kvalitetsundersøkelse av alle henlagte voldtektssaker i Finnmark politidistrikt i 2022.

For 2022 var oppklaringsprosenten i Finnmark politidistrikt 62 %, men for voldtektssakene kun ca. 14 %. Av 30 anmeldte saker er bare 4 saker avgjort med positiv påtaleavgjørelse. I tillegg viser årets statistikker en økende grad av restanse på IPA 3 (716 saker i juli 2023 mot 559 i juli 2022) og IPA 12 (174 saker i juli 2023 mot 142 i juli 2022), og distriktet hadde pr august 2023 kun 42 % måloppnåelse på andel voldtektssaker innen fristen på 130 dager (mål 70 %).

Saksbehandlingstid avgjorte voldtektssaker 2023:

Avgjørelser voldtektssaker 2023:

Voldtektssaker har generelt lav oppklaring på landsbasis. Finnmark politidistrikt har totalt 69 avgjorte saker hittil i år, hvorav 10 tiltalebeslutninger, 38 henlagt på bevisets stilling, og 8 henlagt som intet straffbart forhold.

De foreløpige resultatene av kvalitetsundersøkelsen for sakene fra 2022 viser de kjente utfordringene med sakstypen. Statsadvokaten har erfart at flere av de forholdene som er anmeldt ikke er å anse som voldtekt i strafferettslig forstand. Statsadvokaten oppfordrer distriktet til å vurdere om man i større grad bør kode om disse før de avgjøres, for slikt sett å gi et mest mulig riktig bilde gjennom statistikken.

I tillegg viser statistikken et stort antall ulike etterforskere på sakene. Dette medfører at få har mulighet til å opparbeide seg erfaring på sakstypen. Ellers er det i flere av sakene uforståelig lang saksbehandlingstid. Dette er saker som skal prioriteres, og som har bedre oppklaringspotensiale jo raskere de blir etterforsket og avgjort.

4 Statsadvokatens vurderinger og oppfølging

Situasjonen med høye restanser, lang saksbehandlingstid og dårlig porteføljestyring hos påtale er kritisk, og må ha den aller høyeste prioritet i distriktet fremover. Siden forrige inspeksjon opplever dog statsadvokaten en positiv forbedring i arbeidet med sakene på A-listen der etterforskerne tar initiativ til saksmøter og følger opp på en adekvat måte. Dessverre ser det ikke ut til at sakene får riktig prioritet og oppfølging når de overføres jurist som ferdig etterforsket. En sunn totalportefølje bør være fordelt med 2/3 av aktive saker hos etterforskning, og 1/3 hos påtale. For Finnmark politidistrikt er situasjonen motsatt, og dette må endres.

Ledelsen i politidistriktet må følge utviklingen i straffesaksbehandlingen og på påtaleseksjonen tett fremover. Ved inspeksjonen understreket statsadvokaten viktigheten av at seksjonsleder kommer på plass så raskt som overhodet mulig. Det kan også være nødvendig å se på struktur og organisering av seksjonen i sin helhet. Vi viser til Riksadvokatens rundskriv nr.1/2023 om mål og prioriteringer hvor det etter riksadvokatens syn står sentralt at politimesteren aktivt engasjerer seg i straffesaksbehandlingen og i kvalitetssikringen av denne.

Påtaledelsen må prioritere oppfølgingen av totalporteføljen. For statsadvokaten er det åpenbart at saker må fordeles mellom juristene på en mer hensiktsmessig måte og at manglende påtalefaglig oppfølging av sakene hos den enkelte må få konsekvenser. De tilbakemeldinger som er gitt distriktet om feil og mangler gjennom enkeltsaksbehandlingen må følges opp.

Politidistriktet bes innen 1. april å rapportere for hvilke tiltak som er satt inn for å

- Redusere restansene
- Korte ned saksbehandlingstiden
- Få kontroll over totalporteføljen, samt sikre at hver enkelt jurist har kontroll og kan styre egen portefølje
- Bedre kapasiteten på DPA og styrke operativ kriminalanalyse

Tromsø, 18.12.2023

Kirsti Jullum Jensen
statsadvokat

Tine Strømsnes
kontorsjef